

[Preik](#) > Bisarre vrangforestillinger[← Veien til suksess](#)

Bisarre vrangforestillinger

[kommentar](#) den 10. desember 2011Liker Tweet   1

Som ventet diskuterer hele Norge den rettspsykiatriske rapporten om Anders Behring Breivik. Det skulle bare mangle.

TEGNING: MARVIN HALLERAKER

En av norgeshistoriens mest politiserte rettssaker blir mer politisert for hver uke som går. Vår tillit til politiet og PST har fått seg en alvorlig knekk. Nå er det psykiatriens tur.

Norske og utenlandske psykiatere har stått i kø for å så tvil rundt de sentrale konklusjonene i Breivik-rapporten. Johan Cullberg, en Big Shot innen internasjonal psykoseforskning, mener den er "støtende uprofesjonell". Lite eller ingenting tyder på paranoid schizofreni, ifølge svensken.

De som har forsvart norsk rettspsykiatri mot Cullberg, synes å mene at studiet av norske sinn utgjør en egen gren innen psykiatrien. Faktisk er det ikke helt usant. Vi har vår norske standard for normalitet, og den er ganske streng. Hadde en serbisk høyreradikaler eller en hinduistisk nasjonalist gjort det samme som Breivik, med det samme handlingsmønster og psyke, ville han neppe blitt erklært utilregnelig.

Siden normalitet er et spørsmål om flytende grenser, vil ulike samfunn – men også ulike psykiatere innen de ulike samfunnene – komme til

ulike konklusjoner. Det blir overtydelig om man studerer psykiatriens historie, også den nære.

Av slike grunner skal vi heller ikke overlate diskusjonen til ekspertene.

Som mange andre har jeg lest mesteparten av rapporten. Rundt 100 av 243 sider er utelatt, mest fordi de omhandler tiltalte nære familie.

Et kriterium for diagnosen paranoid schizofreni er at man lider av "bisarre vrangforestillinger", helst i form av hallusinasjoner. At Breivik følte seg overvåket, er for eksempel ikke noen bisarr vrangforestilling – selv om det har vist seg at PST overhodet ikke tok høyreekstreme miljøer på alvor. Hvis han derimot hadde trodd at bitte små mennesker hadde operert inn avansert overvåkingsutstyr i tennene hans mens han sov, kunne vi snakket.

Hvilke bisarre vrangforestillinger mener så de sakkyndige at Breivik har? "Observanden mener hans liv er i fare. Han mener videre at det norske folk er i ferd med å bli voldtatt og drept, at det foregår etnisk rensing i landet, og at han er kommandør i en pågående borgerkrig." På neste side: "Han mener han ved dette gjennom hevd er eslet til å regjere og forandre Europa. Fenomenet vurderes som bisart."

Mer er det faktisk ikke.

Spørsmålet blir: Hva er ideologi og hva er vrangforestillinger? Psykiatere er ikke nødvendigvis de best skikkede til å besvare spørsmålet.

Parallelt har Breivik ifølge de sakkyndige hatt et "fallende funksjonsnivå, med manglende samvær med andre, manglende evne til å fungere i arbeid, samt manglende evne til å bo for seg selv."

Hans ekstremt lave score på den såkalte GIF-testen for funksjonalitet skal underbygge diagnosen. Men hans organisatoriske evner var åpenbart mye bedre enn man skulle ønske. Og med fare for å virke flåsete: at voksne unge menn bor hjemme hos mor, ikke lager mat eller rydder rommet og dedikerer sin tid til voldelige dataspill, er dessverre blitt mindre sykt enn mange foreldre setter pris på.

Vi er i stand til å gjøre forbløffende ting med vår psyke. Kan man for eksempel sette seg selv i psykoselignende tilstander gjennom bruk av medikamenter? Kan man trene seg opp til å redusere eller eliminere sin empati overfor andre, ut fra rasjonelle politiske motiver? Kan man bli selvforskyldt psykotisk?

Breivik beskriver jo selv slik trening og medikamentbruk. Han omtaler det til og med som "sitt system". "Nye militære strategier åpner behov for nye belønningsstrategier." Når Breivik blir bedt om å eksemplifisere, sier han at han spilte ideologiske sanger på ipod'en for å få motivasjon. Han har brukt systemet med egenbelønning i mange år, og hele tiden forsøkt å styrke sin "kampmoral".

Rapporten er ikke bare kritisert av fagfellesskapet, men også på et mer sosiologisk grunnlag, av blant andre religionshistoriker Terje Emberland og professor ved Politihøgskolen Tore Bjørgo. De mener psykiaterne mangler elementær forståelse for politisk høyreekstremisme og subkulturer på nettet.

Selv forsvarsadvokat Lippestad synes ikke å være helt tilfreds med at hans klient er stemplet som utilregnelig. Han vurderer å stevne islamkritikere som Fjordman og Hans Rustad, siden "det er åpenbart at mye av Breiviks tankogds stammer fra dem".

Det som overrasket Lippestad mest i tiden etter 22. juli, var alle støttebrevene han mottok på vegne av Breivik.

I tillegg til den psykiatriske, sosiologiske, juridiske, politiske og folkelige kritikken mot rapporten, dukker det stadig opp formelle problemer rundt saken. Karl Henrik Melle, som skal lede gjennomgangen av Breivik-rapporten for Den rettsmedisinske kommisjon, er en av Torgeir Husbys beste venner. Likevel vurderes han ikke som inhabil, noe Husby også unngikk da det ble kjent at han leder avdelingen på Diakonhjemmet som behandler Breiviks mor.

Husby skrev rapporten sammen med Synne Sørheim, en annen god venn og nær kollega. Som kjent møtte vennene Breivik sammen hver gang, mot vanlig praksis, som er å møte "observanden" hver for seg.

Angående Den rettsmedisinske kommisjonen: Sørheim gikk for et år siden på dagen fra stillingen som leder for denne kommisjonen. Arbeidsforholdene var ifølge henne så dårlige at hun ikke kunne gå god for saksbehandlingen. Hun kalte dem "en vits".

Nesten alle som driver med rettspsykiatri i Norge har for øvrig uttalt seg om rapporten – de fleste negativt. Dermed er de inhabile.

To be continued.

- [Morten Strøksnes](#)

← [Veien til suksess](#)

Kommentarer

Liker

20

Legg til ny kommentar

[Logg ut](#)

Viser én kommentar

Sorter etter nyeste først ▾

Rune Fardal, Norwegian page about child related issues.

Alle psykiatere/psykologer har SIN teori de gjør vurderinger ut i fra. Det MÅ de fordi de skal ha et grunnlag for sin TERAPI.

Vi som ikke er bundet av terapeutiske føringer kan beskrive hva vi ser opp mot kjente diagnostiske strukturer. Og er det en ting som særlig utmerker seg ved Breivik så er det hans ekstreme grandiose virkelighetsforståelse og det totale fravær av empati. Han føler deg hevet langt over alle andre og lover gjelder ikke han. Han går rundt med musikk på øret og skyter mennesker, han er hevet over dem også emosjonelt. Han krever konge og regjerings avgang, for han skal lede landet. Igjen han er over de fleste i sin virkelighet. Dette er den typiske narsissistiske forstyrrelse.

MEN, det er noe mer ved Breivik, for hans paranoide bekymring er godt beskrevet. dermed har vi en paranioid narsissist.

At man må bruke flere enn en diagnose for å beskrive slike individer sier mer om diagnosesystemenes tilkortkommenhet enn om Breivik. Vi må huske på at en diagnose kun er en samling adferdstrekk som ofte opptrer samtidig. I mengden av alle kjente adferdstrekk vil det derfor ofte bli nødvendig å bruke flere diagnoser for å beskrive et individ. Ut i fra det som er beskrevet vil jeg tro Breivik er nærmere en psykopat med klate narsissistisk grandiose overtoner, enn en paranoid schizofren. Han hører ikke stemmer i hodet.

Narsissister som dette er ikke psykotiske i den forstand at de har bisarre ideer, selv om disse ikke er realiserbare. De har bare en forskrudd forståelse av virkeligheten for å dekke over deres egen tilkortkommenhet og angst. At de delvis er seg dette ubevist gjør dem ikke psykotiske. Den adferd gjør seg ofte ulogiske utslag uten at dette kan sies være bissart.

Jeg tror dette er begynnelsen på slutten for sakkyndiges troverdighet og at det må komme på plass et system bedre enn dagens, der sakkyndige er de reelle dommee, men der de ikke blir holdt ansvarlige for sine vurderinger. De sakkyndige i Breiviksaken sa de var helt sikre... det var de sakkyndige i Bjugnsaken også!

[2 minutter siden](#)[Rediger](#) [Svar](#)[Abonner via e-post](#) [RSS](#)[← Veien til suksess](#)

Bloggere

[Britt Sørensen](#)

Utdannet sosionom. Har forfattet fire skjønnlitterære romaner, og var student ved Skrivekunstakademiet i Hordaland, dramatikerlinjen, i 1992. Har jobbet som journalist siden 1985, i BT siden 1993, i hovedsak på kulturavdelingen. Ble filmfrelst i 8-årsalderen. Har vært filmkritiker i BT siden 2005, de tre siste årene som avisens hovedanmelder. Sitter for tiden i styret i Norsk filmkritikerlag, og i den norske juryen som nominerer til Nordisk Råds filmpris.

[BT Mener](#)

BTs lederartikler blir skrevet av mediehusets redaktører og kommentargruppe. Politisk redaktør er leder for denne gruppen. Lederne er skrevet på bakgrunn av BTs publisistiske idé, avisens tradisjon og sjefredaktørs meninger. BTs publisistiske idé sier at «Bergens Tidende skal være en frittstående, liberal, borgerlig (ikke-sosialistisk) avis, partipolitisk uavhengig».